

מעדני אשר

י"ל ע"י מכון מעדני אשר

**מדוע בזמננו כשנכנסים לבית הכסא אין אומרים התכבדו מכובדים?
בפרשת ל"ב ד' וישלח יעקב מלאכים.**

וברש"י מלאכים ממש.

ובאור החיים הקדוש וכן בחיד"א כתבו שהמלאכים שהיו מלווים את יעקב, אותם שלח לעשיו.

הנה איתא בגמ' ברכות ס' ע"ג ב' הנכנס לבית הכסא, אומר התכבדו מכובדים קדושים משרתי עליון, תנו כבוד לאלהי ישראל, הרפו ממני עד שאכנס ואעשה רצוני ואבא אליכם, אמר אביי לא לימא אינש הכי, דלמא שבקי ליה ואזלי, אלא לימא שמרוני שמרוני, עזרוני עזרוני, סמכוני סמכוני, המתינו לי המתינו לי, עד שאכנס ואצא שכן דרכן של בני אדם.

ובשולחן ערוך אור"ח סימן ג' איתא כשיכנס לבית הכסא יאמר התכבדו מכובדים וכו', ועכשיו לא נהגו לאומרו.

ובטעם הדבר שעכשיו אין נוהגים לאמרו: כתב הבית יוסף עפ"מ"ש האבודרהם שאין לומר זה אלא ירא שמים וחסיד שהשכינה שורה עליו, אבל איניש אחרת לא, משום דמיחזי כיהורא, ומפני זה נתבטל מלאומרו כלל בדורות הללו.

והיעב"ץ בספרו מור וקציעה אור"ח סימן ג' **תמה על זה:** דיש ראיות מכמה מקומות בגמ' דלכל אדם מלוין אותו שני מלאכים, מהא דאיתא בגמ' תענית י"א ע"ג א' דבי רבי שילא אמרי דמי שאינו מצטער עם הציבור שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם הן מעידין עליו, חזינן דאפילו עם אדם רשע הולכים שני מלאכים, וכן משמע מהא דאיתא בגמ' שבת ק"י"ט אמר רב חסדא אמר מר עוקבא כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכלו שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לווסר עונך וחסאתך תכפר, חזינן דלכל אדם מלוין אותו מלאכי השרת, וכן הקשה בבב"ב יוסף אור"ח סימן ג'.

וכותב היעב"ץ טעם אחר מדוע אין אומרים בזמננו התכבדו מכובדים: לפי שנוסח זה נתקן בדרך תפלה, על שבימייהם היו מתרחקים להפנות בשדה ובמקום שאין שם ישוב בני אדם, כי על כן היו בסכנה עצומה משד של בית הכסא, לכך היו צריכין שמירה יתירה ולבקשת רחמים, משא"כ במקומות מושבותינו עכשיו בארצות הללו שהבתי כסאות בעיר אצל הבתים, ובאתרא דרבים לא שכיחי מזיקין, לכן לא אומרים את זה.

**רוצח שמבקש שיתנו לו אחד לרצוח
האם מותר להעדיף אחד מהשני**

והאם אפשר ללמוד מיעקב שמוותר לעשות כן?

בפרשת בראשית ל"ג וישם את השפחות וילדיהן ראשונה ואת לאה וילדיה אחרונים ואת רחל ואת יוסף אחרונים.

וכותב רש"י: אחרון אחרון חביב.

וביותר מבאר זאת היונתן בן עוזיאל וז"ל ושווי ית לחינתא הינן ובניהן בקדמיתא, ארום אמר אילו אתי עשו לחבלא ברוביא, יעביד באילן ובגו פתגמא הדין נקום ונגח עמיה קרבא.

וכן כתב בפירוש הרד"ק: אחרון חביב, אולי ינוח כעסו בהריגת הראשונים ויניח האחרונים.

יש להקשות: על יעקב איך סידר את המשפחה לפי סדר קדימה ואיחור, הרי זהו תוספתא מפורשת בפ"ז דתרומות הלכה כ"ג דסיעה של בני אדם שאמרו להם נכרים תנו לנו אחד מכם ונהרגוהו ואם לאו הרי אנו הורגין את כולם, יהרגו כולם ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל, וכך נפסקה ההלכה בפשטות ברמב"ם בפ"ה מהו יסוה"ית ה"ה, וכן בש"ע יו"ד ס"י קנ"ז סעי' א' ואיך נהג על כגון דא יעקב לסדר סדר של קדימה להריגה, כך מקשה בדברי יחזקאל בפרשתו, וכן בפרדס יוסף בפרשתו, וכן במרומי שדעה עירובין מ"ה ע"ג א', וכן בשו"ת צ"ץ אליעזר חלק י"ח סימן ס"ט.

איכא כמה תרוצים:

- א. הנה אלקים יבקש את הנרדף, ואמרו במדרש שאפילו הרודף צדיק והנרדף רשע, השי"ת מבקש עלבון הנרדף להצילו מן הרודף, ולכן השפחות וילדיהן היו נרדפין, וידע יעקב שלא יוכל עשיו להרע להם, על כן שם אותם ראשונים, ואח"כ שם לאה וילדיה כי היו גם כן נרדפין קצת לגבי בני רחל, ואת רחל ובנה יוסף לא היו בכלל נרדפים לכן שם אותם באחרונה כי לא היה להם זכות נרדף, וזה מה שכתב רש"י אחרון אחרון חביב דכיון שהם חביבים ולא נרדפים על כן הוכרח להעמידם אחרון, כך תירץ בדברי יחזקאל בפרשתו.
- ב. יעקב לא חשש מעשו אלא בגלל שמא יגרום החטא כמבואר בסנהדרין דף צח ע"ב ועיקר החטא שחשש ממנו הוא של שתי אחיות, ולכן הקדים את השפחות שאין בהן איסור של שתי אחיות, והקדים את לאה אף שיש בה איסור של שתי אחיות מ"מ אותה נשא ראשונה, ואת רחל שם באחרונה, כי אותה נשא באיסור של שתי אחיות, כך תירץ הכתב סופר בפרשתו.
- ג. נראה לתרץ האיסור להקדים להריגה, רק היכא שמוסר בידים כעין שמבואר בתוספתא שבינכרים ביקשו להם שיתנו אחד להריגה, משא"כ כאן יעקב סידר את מחנתו למלחמה אבל לא מסר להם בידים להריגה, אי נמי רק היכא שברור שהוא מוסר להריגה אסור לתת להם, משא"כ יעקב סידר אותם למלחמה והרי יתכן שהם ינצחו במלחמה, כך תירץ הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון, הרה"ג שלמה יואל שענהברון שליט"א ירושלים, הרה"ג אליעזר מאיר חמניצקי שליט"א ירושלים.

<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו שלוחא דרבנן הרב מנחם מנדל שוורץ שליט"א מנכ"ל מוסדות צאנז ביתר עילית לרגל שמחת נשואי בנו הבה"ח משה ניי"ו עב"ג בת הרב אברהם אלימלך בוקשפן שליט"א יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג רבי יצחק קאף שליט"א ירושלים מנהל ת"ית עצת אמת לעילוי נשמת אביו הרב דוד שלמה בן הרב יעקב אשר ז"ל נלב"ע י"ט כסליו ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>אם חכם בני ישמח ליבי גם אני ברכת מזל טוב לבני יקירי הגאון רבי חיים אהרן בלייער שליט"א מח"ס שו"ת חוקי חיים אשר פקיע שמיא בהוראה רבות בשנים לרגל פתיחת בית ההוראה בשכונת מנחת יצחק להשיב דבר ה' יזו הלכה" יהא רעוא שלא תצא תקלה מתחת ידו ויהא ה' עמו בכל מעשי ידיו להרבות הוראה בישראל מאת אביק יהושע פלייצר פלדמן</p>
---	--	---

מדוע אשתו של אדם מתה כשאין הבעל משלם הנדרים

הרי יכול להיות שישלם?

הנה התוס' ראש השנה ו' ע"א הקשו על הא דאמרינן התם בגמ' שאין אשתו של אדם מתה בשביל איחור נדרי בעלה, הא אמרינן בגמ' שבת ל"ב ע"ב שבשביל עון נדרים אשתו של אדם מתה וילפינן מהא דכתיב אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתידך, ותרצו התוס' דדוקא אם אינו מקיים כלל אז מתה אשתו, אבל לא כשמאחר לשלם.

יש להקשות: כיון שבעוון דבל תאחר אינו עונש לאשתו, היכי יש מציאות, להא דבעוון נדרים מתה אשתו, הא כל ימיו בעמוד ושלם קאי, ושמא ישלם אחר זמן, קודם מותו, וליכא למימר דקמי שמיא גליא ואם אין עתיד לשלם לאחר זמן מתה אשתו, הא אין הקב"ה מעניש האדם על שם סופו, אלא על מה שהוא עכשיו כמבואר בגמ' ראש השנה ט"ז ע"ב, וליכא למימר הא דאשתו מתה היינו לאחר שמת הבעל ולא שלם נדרו, דהא קרא קאמר למה יקח משכבך תחתך, ש"מ בעודו חי נענש בזה שאשתו מתה, כך הקשה הטורי אבן ראש השנה ו' ע"א, וכן בערוך לר שם.

איכא כמה תרוצים:

א. שבגמר דעתו תליא מילתא, דאם דעתו לשלם לאחר זמן, אע"פ שעובר בבל תאחר אין אשתו מתה, אבל אם גמר בדעתו שלא לשלם נדרו לגמרי אשתו מתה, כך תירץ הטורי אבן ראש השנה ו' ע"א.

ב. מיירי בשקבע לנדרו זמן, כגון שילמד כך פרקים ביום פלוני או שיתן לצדקה כך וכך ביום פלוני, או שאר איזה מצוה, דכיון שעבר הזמן פקע נדרו מימילא ושוב אין לו תשלומין והוא מעוות שאינו יכול לתקן, אבל בשלא קבע זמן לנדרו ובידו לקיימו כל ימיו, אלא שבאיחורו עובר בבל תאחר, אין אשתו מתה באותו עוון, הואיל ולא פקע נדרו לגמרי, ואפשר לקיימו עדיין כל ימיו, כך תירץ הטורי אבן ראש השנה ו' ע"א.

ג. כיון שעכשיו אין לו לשלם, א"כ בזה נגמרה העבירה, דזה הוא באשר הוא שם, אע"ג דאפשר שלעתיד יהיה לו ממון וישלם, מ"מ לא דנין אלא ע"פ מה שהוא עתה, שכן כתבו התוס' גיטין ל"ג ע"א דעונשין על העובר על נזירותו, אע"ג דאפשר שישאל על נדרו, ויעקר הנדר מעיקרא, מ"מ לא אזלינן אלא בתר השתא, א"כ ה"ה הכא, כך תירץ בערוך לר.

מי שיש לו אשה רשע האם מותר לנדרו ולא לשלם כדי שתמות אשתו?

הנה החיד"א בספרו פתח עינים ראש השנה ו' ע"א וכן בספרו חומת אינן משלי כ"ב כתב וז"ל שמעתי מהרב עיר וקדיש כמהר"ר גדליא חיון ז"ל שחז"ל אמרו שבעוון נדרים אשתו מתה, ומי שיש לו אשה רעה ונודר ואינו מקיים כדי שתמות אשתו, הוא טיפש דמיתת אשתו הוא לעונש, ולא לעשות לו נחת רוח, וכלפי זה אמר הכתוב "אם אין לך לשלם" פירוש שעשית זה כדי שתמות אשתך, ועל זה אני אומר "למה יקח משכבך" לעשות לך נחת רוח, אדרבה הוא צריך לענש בעון נדרים, ויענש בעונש אחר, ואשתו תהיה קיימת.

ושמעתי דבר נפלא מידידי הגאון רבי יהושע פינק שליט"א: דהנה אם יש לאדם אשה רעה, יש לו עצה להתפטר ממנה שיעשה נדר ולא יקיימו,

לכן הזהירה התורה בפרשת כי תצא כ"ג כ"ד מוצא שפתיך תשמור ואפילו אם יש לך בבית מוצא דהיינו אשה רעה דאשה רעה נקראת מוצא כמו שכתוב קהלת ז' "ומוצא אני מר ממות את האשה" גם שפתיך תשמור, שאין לך היתר לעבור על נדרים.

האם אשתו של אדם נענשת

בשביל איחור נדרים של הבעל?

בפרשתן ל"ה י"ט ותמת רחל ותקבר בדרך אפרתה הוא בית לחם.

במד"ש ויקייר פרק ל"ז אות א', וכן בזהר בפרשתו ע"מ קע"ד ע"ב שנענשה בשביל שיעקב איחר את הנדר שהבטיח שאם ישוב בשלום לביתו יעשר הכל.

יש להקשות: מהא דאמרינן בגמ' ראש השנה ו' ע"א על הפסוק לא תאחר לשלמו וגו' והיה בך חטא, דרשינן בך ולא באשתך, מכאן שאין אשתו של אדם מתה באיחור נדרים של הבעל, א"כ איך אמרינן שרחל מתה בשביל איחור הנדרים של יעקב, כך הקשה החיד"א בפתח עינים שבת ל"ב ע"ב, וכן בפרשת דרכים דרך האתרים דרוש השלישי, וכן הכלי חמדה בפרשתו, וכן במשך חכמה בפרשתו, וכן בתועפות ראם על היראים סימן שצ"ג אות ט', ועיין מנחת חינוך סוף מצוה תקע"ה שתמה נמי על החרדים שכתב שבאיחור נדרים מתה אשתו דזה נגד סוגית הגמ'.

איכא כמה תרוצים:

א. נהי דאין אשתו של אדם מתה מצד ענין בל תאחר, היינו דדוקא אם אין צריכה הצלה, אבל אשה בשעה שהיא יולדת היא בסכנה וצריכה לרחמי שם אז מהני ענין דבל תאחר שאין לה מציל, ובזה א"ש הא דלא מתה לאה ורק רחל מתה, דבאמת בענין בל תאחר אין אשתו מתה ורק רחל דהיתה צריכה להצלה גרם לה ענין דבל תאחר דלא ניצולה בלידתה את בנימין, כך תירץ בכלי חמדה בפרשתו.

ב. לכאורה יש להבין הא דדרשינן בש"ס דילן מקרא דיהיה בך חטא ולא באשתך חטא, הלא קימ"ל דאשתו כגופו, א"כ אמאי לא יהיה אשתו בכלל והיה בך חטא, ובאמת באור החיים הקדש פרשת כי תצא על פסוק הנ"ל כתב דהכונה שאשתו מתה וז"ל והוא אמרו בך חטא לשון חסרון שע"י איחור הנדר יחסר ממנו אשתו שהיא כגופו, עיין בחמדת ישראל קונטרס נר מצוה אות כ"ז דף ה' ע"א מה שהקשה דהיא נגד הגמרא אמנם נראה דהש"ס דילן סובר כיון דיכול אדם להפריד אשתו ממנו ע"י גירושין או דתוכל להתפרד ממנו ע"י מיתה דמיתת הבעל מתיר אותה א"כ אין אשתו בגדר "בדך" לכן ממעטינן מוה"י בך חטא דאין באשתו חטא ומעתה נראה דזה דוקא בישראל לאחר מ"ת אבל בב"נ לפ"ד המ"ד בירושלמי דלא מהני גירושין וכ"כ הג' פני יהושע ז"ל דה"ה מיתת הבעל אינו מתיר בב"נ וא"כ כשאדם נושא אשה לא תוכל להתפרד ממנו לעולם והוי ממש גוף אחד וא"כ ל"ש למעט מבך אשתו אדרבה אשתו בכלל בך ולכן א"ש דברי המדרש והזוה"ק דרחל מתה בעוון בל תאחר דיעקב וא"ש, כך תירץ הכלי חמדה הנ"ל.

ג. ע"פ מה שהקשו התוס' ראש השנה ו' ע"א על הא דאמרינן שאין אשתו של אדם מתה בשביל נדרי בעלה, הא אמרינן בגמ' שבת ל"ב ע"ב שבשביל עון נדרים אשתו של אדם מתה, ותרצו התוס' דדוקא אם אינו מקיים כלל, על זה אני קורא למה יקח משכבך מתחתידך, אבל לא כשמאחר, ונראה שמאחר שאמר **ושבתי בשלום אל בית אבי** מלבד שהוא מאמר התנאי, הוא גם מאמר חיובי שאשוב לבית אבי וביתו זו אשתו כמו שכתוב וכפר בעדו ובעד ביתו וכאן מתה רבקה, וא"כ לא שב לבית אביו והוי כמו שמבקשין ממנו ואין לו שלכן מתה

תיכף רחל עבורי שלא קיים את נדרו ודו"ק, כך תירץ במשך חכמה בפרשתו.
ד. יש מחלוקת תנאים אם דרשינן בך ולא באשתך, לפי"ז א"ש דהזוה"ר יסבור כתנא השני, כך תירץ השפת אמת ראש השנה ו' ע"א, וכן בפרשת דרכים דרך האתרים דרוש השלישי.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א מנה"ס

א. **פירוש הירדן הזה** - שאלה. כי במקלי עברתי את הירדן הזה, הקשה הבית ישראל מה הפי הירדן "הזה" והרי לא עמד עכשיו ליד הירדן, והזה תמיד כשמורה על משהו.

ב. **גיד הנשה של קדשים עשה דוחה ל"ת**. על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה לב לג, בחולין פט גיד הנשה נוהג במוקדשין וכו' ובגמ' הקשו פשיטא והאם מפני שהקדשו יפקע ממנו איסור גיד אלא קסבר אין בגידין בנו"ט ובמוקדשין איסור גיד איכא איסור מוקדשים ליכא, וצ"ע מאי מקשה פשיטא דיש במוקדשין איסור גה"י מ"מ יבא עשה דאכילת קדשים וידחה ל"ת דגה"י דהא בגמ' מוקמינן לה למ"ד יש בגידים בנו"ט וא"כ הרי זה כבשר לענין קיום מצות אכילת קדשים ויבא עשה דאכילת קדשים וידחה לאו דגיד ויהיה דין דצריך לאכול גיד הנשה של קרבנות.

ג. **רמאות בגוי**. ויענו בני יעקב את שכם ואת חמור במרמה, צ"ע האיך היה מותר להם לרמות אותם. ומלבד זאת גם הא איכא חילול ה'. - גם בתחילת הפרשה קשה האיך גנב את דעתו בכך ששם את כל העדרים בריוח עדר עדר הא גניבת דעת בגוי אסור.

ד. **לפני עוור בגוי**. (טו) אָךְ בְּזֹאת נְאוֹת לָכֶם אִם תִּהְיוּ כְּמוֹנֵי לְהַמְלִל לָכֶם כֵּן זָכָר: איך הם נתנו להם עצה למול, הרי גוי אסור לו לחבול בעצמו (עיין במקנה סוף קידושין דחייב ע"ז מיתה), וא"כ יהיה בזה לפני עוור.

ה. **כעס יעקב על שמעון ולוי**. הרמב"ם בהלכות מלכים פ"ט יד כתב שאנשי שכם נתחייבו מיתה כיון שלא דנו את שכם בן חמור והרי הם נצטוו על הדינין ואילו הרמב"ן ל"ד י"ג כתב שהיו רשעים שעברו על ז' מצוות בני נח כרציחה גלוי עריות ועבודה זרה, ועכ"פ היו חייבים מיתה, וצ"ע אי"כ מדוע כעס עליהם יעקב כדמצינו בברכות בפר' ויחי הא עשו כדן.

ו. **תיקון יעקב לגויים**. הנה בגמ' (שבת ל"ג ע"ב) איתא: "ויוחן את פני העירי - אמר רב: מטבע תיקון להם, ושמואל אמר: שווקים תיקון להם, ור' יוחנן אמר: מרחצאות תיקון להם". - וקשה, כיצד יעקב תיקון לגויים אלו תקנות כה נכבדות, הלא מקרא מלא אומר: "לא תחנם", ודרשו רבותינו כאן "לא תתן להם מתנת חנינים"?

ז. **אימתי מלאכי שרת אומרים שירה**. בגמ': ויאמר שלחני כי עלה השחר - אמר לו: גנב אתה או קוביוסטוס אתה שמתירא מן השחר? אמר לו - מלאך אני, ומיום שנבראתי לא הגיע זמני לומר שירה עד עכשיו. וקשה: הלא במסכת חגיגה (יב, ב) שנינו, כי אין מלאכי השרת אומרים שירה אלא בלילה. כיצד, אם כן, אמר המלאך כי הגיע זמנו לומר שירה בעלות השחר?

ח. **חידה**. מה השייכות בין רב אחאי גאון לעשוי?

ט. **חידה**. סגולה למצוא חן בעיני הבריות (בפרשה)?

י. **חידה**. איזה תנא מוזכר דרך רמז בפרשה.

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכויו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.

5. **שימו לב חשוב מאוד**: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com **נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, ישיבה/כולל, ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו.** [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. - יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה ייכנס בעזרה"י לספר שיצא לאור בעתיד בלי"ג. - **שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.**

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח טבת

מי שיש לו בת טובה האם יש לו חיוב לחתן אותה?

עם בחור רע שמא תחזירנו למוטב?

בפרשתן ל"ב כ"ג ואת אחד עשר ילדיה.

וברש"י ודינה היכן היתה, נתנה בתיבה ונעל בפניה שלא יתן בה עשו עיניו, ולכך נענש יעקב שמנעה מאחיו שמא תחזירנו למוטב, ונפלה ביד שכם.

יש להקשות: מדוע נענש יעקב וכי יש חיוב לאדם לתת את בתו שתחתן עם רשע, הרי אמרינן בגמ' פסחים מ"ט ע"מ ב' תניא היה רבי מאיר אומר כל המשיא בתו לעם הארץ כאילו כופתה ומניחה לפני ארי, חזינן שיש איסור לתת את בנו לעם הארץ ולא אמרינן שצריך לתת שמא יחזירנו למוטב.

הנה במושב זקינים לבעלי התוס' הקשה וז"ל וכי מי שיש לו אח משומד ישיא לו את בתו שהיא בת ו' שנים כאשר היתה דינה, ושמא יש לומר שקיבל עליו תשובה על מנת שלא יזלזל כמו שנאמר "נסעה ונלכה ואלכה לנגדך" בשוה ביהדות.

וברבינו עובדיה מברטנורה בספרו עמר נקא בפרשתן כתב לפי שיעקב נתכוון לרעה שלא היה רוצה שאחיו יהיה צדיק כדי שלא יתקיים בו הברכה הוא גביר לאחיד לכן נענש, דא"כ לא היה נענש דאדרבה היה נחשב לו לזכות שמנעה מרשע.

וכן בשו"ת מים חיים בקונטרס אוצרות חיים להגאון רבי חיים ראפאפורט הקשה הא קימ"ל אה"ע סימן נ' ס"ק ה' דאם קלקל המשוודך מעשיו יכולה לחזור בו וק"י מה אם כבר נשתדך יכולה לחזור בו אם נתקלקלה מכ"ש שלא יתן את בתו ולמה נענש יעקב, ומתריך דלשון רש"י קשה שכתב שמנעה מאחיו שמא תחזירנו למוטב דהויא ליה לכתוב שמנעה מאחיו ושמא היתה חוזרת אותו למוטב, על כרחך צריך לומר דכונת רש"י דאם יעקב היה מונעה משום שעשיו היה רשע ושמא יקלקל את בתו לא היה לו עונש, רק יעקב לא היה ירא מזה דידע בבתו שהיא צדקת ולא יקלקלה רק שמנעה מאחיו מחמת שהיה שונאו שהיה רשע גמור ולא הויא רוצה שתחזירנו למוטב, וזה דקדק רש"י שמא תחזירנו למוטב ר"ל דלא היה רוצה שתחזירנו למוטב, וכן מצינו בדוד שקלל לדואג האדומי יחתך ויסחך מאהל ושרשך מארץ החיים סלה והשי"ת הקפיד עליו.

וכן בתורה תמימה הערות בראשית פרק לב הערה ט' הקשה צריך באור, היכן מצינו כהאי גונא, שיהא חובה על אדם למסור את בתו לרשע שמא תחזירנו למוטב, והלא כנגד זה יש חשש שמא יחזירנה הוא לרשעה, ואפשר לומר דבזה לא הי' יעקב מסופק שהיא תחזירנו למוטב, אך מפני זה גופא לא רצה להשיאה אותה לו כדי שלא תחזירנו למוטב, כלומר שמשנאתו אותו לא הי' רוצה זה גופא שיחזור למוטב, ויהי' לפי"ז באור הלשון ברש"י שמא תחזירנו למוטב, כלומר שעל כן לא השיאה אותה לו שמא תחזירנו למוטב.

והחזון איש תירץ: שהיה גלוי וידוע ברוח הקודש שדינה תחזיר אותה למוטב, ואילו היה יעקב נותן אל לבו לדבר היה מגלה זאת ברוח הקודש אבל אנחנו לא יכולים לדעת לכן אנו אסור

לעשות כן, כך תירץ החזון איש.

